

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Lovavdelingen

Sola kommune
Postboks 99
4097 SOLA

SOLA KOMMUNE
Dokumentsenteret

23 APR. 2019

Deres ref.
19/277

Vår ref.
19/863 EO TRR/jcn

Dato
15.04.2019

Fastsetting av kommunale gebyrer på vann- og avløpsområdet – forholdet til enkeltvedtaksbegrepet i forvaltningsloven § 2

Vi viser til brev fra Sola kommune 7. februar 2019, med spørsmål om avgjørelse om innkreving av kommunale gebyrer på vann- og avløpsområdet skal regnes som enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b, jf. bokstav a. Vi antar at det en i brevet sikter til, er kommunens fastsetting av gebyrets størrelse for den enkelte eiendom. Som det vises til i brevet, har Lovavdelingen i 2003 avgitt en tolkningsuttalelse nettopp om dette spørsmålet (JDLOV-2002-4149). Den uttalelsen bygger på det synspunktet at fastsetting av gebyr for den enkelte gebyrpliktige som følger automatisk av regler fastsatt i forskrift, ikke er enkeltvedtak. Dersom gebyrfastsettingen bl.a. er resultat av vedtak truffet individuelt overfor den enkelte gebyrpliktige, vil fastsettingen derimot være et enkeltvedtak. I det førstnevnte tilfellet regnes ikke fastsettingen som «bestemmende for» plikten til å betale gebyr; i det sistnevnte regnes fastsettingen som «bestemmende for» plikten, jf. formuleringen i forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav a.

Vi tilføyer at det i utgangspunktet ikke vil ha betydning for vurderingen av om det er et enkeltvedtak eller ikke om boligens areal inngår i vurderingen av gebyrets størrelse. Som det vises til i brevet, hentes opplysninger om areal fra eiendomsregisteret/matrikkelen. Dersom det viser seg at disse opplysningene er feil, vil det oppstå behov for å korrigere gebyret. Dette vedtaket vil i tråd med vår uttalelse fra 2003 (JDLOV-2002-4149) i utgangspunktet være et enkeltvedtak.

Postadresse Kontoradresse
Postboks 8005 Dep Gullhaug Torg 4A
0030 Oslo 0484 Oslo

Leveringsadresse
Varemottak
Akersgata 59
0180 Oslo

Telefon - sentralbord
22 24 90 90
Org.nr.: 972 417 831

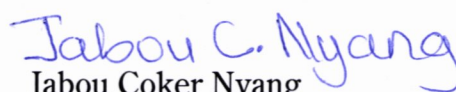
Lovavdelingen
Tonje Rønneberg Ruud
22245364
tonje.ruud@jd.dep.no

Vi gjør oppmerksom på at forvaltningsloven ikke er til hinder for at en lokalt fastsetter klageordninger som går ut over det forvaltningsloven krever.

Vi finner ikke at brevet 7. februar 2019 i seg selv reiser nye spørsmål som tilsier at det er naturlig at Lovavdelingen avgir en ny tolkningsuttalelse om denne problemstillingen. Vi gjør for ordens skyld oppmerksom på at vi nå ikke har vurdert kilder knyttet til vass- og avløpsanlegglova 2012.

Med hilsen

for Tonje Rønneberg Ruud e.f.
lovrådgiver

Jabou Coker Nyang
seniorkonsulent

§ 2 første ledd bokstav b - Spørsmål om oppgjørskorreksjon av vann- og avløpsgebyr er enkeltvedtak

Tolkningsuttalelse | Dato: 04.02.2003 | [Justis- og beredskapsdepartementet](http://www.regjeringen.no/no/dep/jd/id463/) (<http://www.regjeringen.no/no/dep/jd/id463/>)

Opprinnelig utgitt av: Justis- og politidepartementet

Tolkningsuttalelse fra lovavdelingen

Saksnummer: 2002/4149 EO ØR/JO

Dato: 04.02.2003

Spørsmål om oppgjørskorreksjon av vann- og avløpsgebyr er enkeltvedtak

Vi viser til Bergen kommunes brev 29. april 2002, der det bes om Lovavdelingens syn på om avgjørelser om oppgjørskorreksjon av kommunalt vann- og avløpsgebyr er å anse som enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Vi beklager at vi ikke har kunnet besvare henvendelsen skriftlig tidligere.

Kommunale regler om vann- og avløpsgebyr blir fastsatt med hjemmel i forskrift 10. januar 1995 nr. 70 gitt med hjemmel i lov 31. mai 1974 nr. 17 om kommunale vass- og kloakkavgifter. Gebyrene består i engangsavgift for tilknytning og årlige avgifter. Forskriftens § 1 første ledd bestemmer at gebyrene ikke skal overstige kommunens nødvendige kostnader på henholdsvis vann- og avløpssektoren. For at ordningene skal være administrativt enkle å praktisere, blir gebyrene for den enkelte eiendom som regel fastsatt etter standardiserte regler. Forskriften angir rammene for hvilke utmålingsmetoder kommunene kan fastsette. Når det gjelder årsgebyr, er hovedregelen at gebyret skal fastsettes enten på grunnlag av målt eller stipulert vannforbruk, jf. forskriftens § 4 første ledd.

Før vi går inn på spørsmålet om en avgjørelse om oppgjørskorreksjon av tidligere vann- og avløpsgebyr er et enkeltvedtak, er det nødvendig å ta stilling til om den opprinnelige fastsettelsen av gebyr er et enkeltvedtak. (Vi finner grunn til å drøfte dette spørsmålet selv om Bergen kommune har opplyst at kommunen anser disse avgjørelsene som enkeltvedtak og ikke har reist spørsmål ved denne praksisen.) Det er to av vilkårene i definisjonen på enkeltvedtak i forvaltningsloven § 1 bokstav b jf. bokstav a som kan skape tvil her.

For det første kan det spørres om fastsettelse av vann- og avløpsgebyr skjer "under utøving av offentlig myndighet". Det kan argumenteres for at gebyret er betaling for en tjeneste som den private kjøper av kommunen, og at kommunens avgjørelse i relasjon til enkeltvedtaksbegrepet derfor må likestilles med kommunens avgjørelser om kjøp eller salg av varer eller tjenester ellers. Kjøp og salg av varer og tjenester er normalt ikke enkeltvedtak fordi slike transaksjoner gjøres på grunnlag av kommunens private autonomi og ikke dens offentlige myndighet.

Etter vårt syn står likevel fastsetting av vann- og avløpsgebyr i en annen stilling enn betaling for andre typer tjenester. I mange tilfeller vil den private ha plikt til å være tilknyttet det kommunale nettet, jf. plan- og bygningsloven §§ 65, 66 og 92 første ledd. Og selv når det ikke foreligger noen plikt, vil den private ofte være faktisk tvunget til å bruke det kommunale nettet fordi det ikke finnes andre praktiske alternativer. I alle tilfeller der den private er tilknyttet nettet, står vedkommende uten mulighet til å forhandle om prisen, ettersom gebyret blir bestemt ut fra forskriftens regler.

Et viktig hensyn som ligger bak avgrensningen av enkeltvedtaksbegrepet mot private transaksjoner, er nettopp at den private da kan bruke sin forhandlingsposisjon til å påvirke resultatet. Han er i mindre grad prisgitt myndighetenes avgjørelse, og har dermed mindre behov for det vernet som ligger i forvaltningslovens regler for enkeltvedtak, bl.a. klagerett.

Til fordel for å anse fastsetting av vann- og avløpsgebyr som utøving av offentlig myndighet kan det også legges vekt på den offentlige interessen av å ha et ordnet vann- og avløpsnett.

På denne bakgrunn er etter vårt syn vilkåret om at avgjørelse må "treffes under utøving av offentlig myndighet" oppfylt.

Det andre vilkåret i enkeltvedtaksdefinisjonen som kan reise tvil er vilkåret om at det må foreligge en avgjørelse som er "bestemmende for" plikten til å betale gebyr. Miljøverndepartementet opplyser i brev 10. juni 2002 til Justisdepartementet at det i kommentarene til § 1 i forskrift om kommunale vann- og avløpsgebyrer heter:

"Fastsettelse av vann- og avløpsgebyrer for den enkelte gebyrpliktige vil som regel følge automatisk av regler fastsatt i kommunal forskrift. Dette er ikke enkeltvedtak som kan påklages, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd b). Dersom gebyrfastsettelsen bl.a. er resultat av vedtak truffet individuelt overfor den enkelte gebyrpliktige, vil det derimot være et enkeltvedtak som kan påklages etter forvaltningsloven § 28."

Lovavdelingen kan slutte seg til dette synspunktet. Lovavdelingen har tidligere bl.a. antatt (saksnr. 3039/89) at Toll- og avgiftsdirektoratets årlige utsending av innbetalingskort for årsavgifter for motorvogneiere, ikke er enkeltvedtak. Praktiske hensyn taler for dette, og det kan begrunnes med at det ikke treffes noen avgjørelse som er "bestemmende for" plikten til å betale avgift. På grunnlag av regelverket er den enkelte bileier i stand til selv å fastslå både hvor mye som skal betales og forfallstidspunktet. Det er mer naturlig å se på utsendingen av innbetalingsblanketter som en påminnelse om betalingsplikten, enn som en bindende fastsettelse av at de plikter å betale avgift. Utsendingen blir å betrakte som en serviceordning overfor publikum. Når det gjaldt senere påkrav med fastsettelse av tilleggsavgift etter at eieren ikke har betalt avgiften innen fristen, kom Lovavdelingen derimot til at dette var enkeltvedtak. Dette har mer preg av å være en definitiv fastsetting av at avgiftsplikt foreligger.

Vi går så over til spørsmålet om en etterfølgende korleksjon av vann- og avløpsgebyr er å anse som enkeltvedtak.

Når den opprinnelige beregningen av vann- og avløpsgebyr anses som "utøving av offentlig myndighet", må det etter vårt syn være klart at også en avgjørelse om å korrigere gebyret skjer under utøving av offentlig myndighet. Oppgjørskorleksjonen innebærer en omgjøring av den første beregningen.

Så vidt vi kan forstå, vil en oppgjørskorleksjon dessuten vanligvis forutsette en eller annen form for individuell vurdering av eierens betalingsplikt, slik at det vil være en *avgjørelse* som er *bestemmende for* betalingsplikten (jf. det som er sagt ovenfor om dette vilkåret og sammenligningen med påkrav og tilleggsavgift ved unnlatt betaling av årsavgift for motorvogn). Dette er i hvert fall tilfellet i de to hovedsituasjonene Bergen kommune nevner der spørsmålet om oppgjørskorleksjon melder seg, nemlig der abonnenten har betalt gebyr på grunnlag av et oppgitt areal på eiendommen som senere viser seg å være uriktig, og der abonnenten har betalt gebyr på tross av at eiendommen faktisk ikke har vært tilknyttet avløpsnett pga. ødelagte kloakkledninger eller lignende. Selv i de tilfellene der den opprinnelige fastsettingen av gebyret har skjedd helt automatisk på grunnlag av den lokale forskriften og derfor ikke er enkeltvedtak, vil en oppgjørskorleksjon vanligvis være en individuell avgjørelse som er å anse som enkeltvedtak.

På denne bakgrunn er vår konklusjon at avgjørelser om oppgjørskorleksjon av vann- og avløpsgebyr regelmessig må anses som enkeltvedtak. Også der et refusjonskrav *avslås* fullstendig, vil dette være et enkeltvedtak. Den som har betalt avgift må ha krav på å få realitetsbehandlet et krav på refusjon som for eksempel bygger på at abonnenten mener at han faktisk ikke har vært tilknyttet avløpsnett.

For ordens skyld presiserer vi at det kan tenkes at oppgjørskorleksjonen, på samme måte som den opprinnelige beregningen av gebyret, skjer helt automatisk på grunnlag av en forskrift, slik at det i forhold til den enkelte abonnent ikke foreligger noen individuell *avgjørelse* som er *bestemmende for* hvor mye abonnenten skal få refundert.

Det kan for eksempel være tilfellet hvis oppgjørskorleksjon skjer på grunnlag av en endring i den lokale forskriften som går ut på en generell senkning av gebyrsatsene med tilbakevirkende kraft.

Justis- og beredskapsdepartementet

TILHØRENDE LOV

> [Forvaltningsloven](http://www.regjeringen.no/no/dokumenter/forvaltningsloven/id449156/) (<http://www.regjeringen.no/no/dokumenter/forvaltningsloven/id449156/>)

Regjeringen.no

Ansvarlig for [Justis- og beredskapsdepartementets sider](#):

Ansvarlig redaktør: [Trude Larstad](#)

Nettredaktør: [Pia Erikstad](#)

Ansatte i JD: [Depkatalog](#)

[Personvernerklæring for JD](#)

Organisasjonsnummer: 972 417 831

